

- 5) પેઢીના વિસર્જન સમયે પાકાં સરવૈયામાં દેવાદારો ₹ 24,500 અને ઘાલખાધ અનામત ₹ 2,500 હોય તો માલ મિલકત નિકાલ ખાતે જમા બાજુએ કઈ રકમ લખશો ?
- (A) ₹ 24,500 (B) ₹ 2,500
(C) ₹ 22,000 (D) ₹ 27,000
- 6) કંપનીને શેરના જાહેર ભરણાં માટે કોની સંમતિ લેવી પડે છે ?
- (A) કેન્દ્ર સરકાર (B) સેબી
(C) રાજ્ય સરકાર (D) રીઝર્વ બેન્ક
- 7) ડિબેન્ટર કેટલા ટકા વટાવથી બહાર પાડી શકાય છે ?
- (A) 10 ટકા
(B) 5 ટકા
(C) 20 ટકા
(D) બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા નક્કી કરેલ દરે
- 8) નીચેનામાંથી કયા ગુણોત્તરોનો સમાવેશ પ્રણાલિકાગત વર્ગીકરણમાં થાય છે ?
- (A) મિશ્ર ગુણોત્તરો (B) તરલતાના ગુણોત્તરો
(C) નફા કારકતાના ગુણોત્તરો (D) સધ્ધરતાના ગુણોત્તરો
- 9) નીચેનામાંથી કઈ બાબતનો સમાવેશ ચાલુ ગુણોત્તર ગણવા માટે થતો નથી ?
- (A) દેવાદારો (B) સ્ટોક
(C) લેણી હૂંડી (D) ફર્નિચર
- 10) નીચેનામાંથી કોનો નાણાકીય ખર્ચમાં સમાવેશ થાય છે ?
- (A) કારખાનાના ખર્ચા (B) વહીવટી ખર્ચા
(C) વેચાણના ખર્ચા (D) વ્યાજનો ખર્ચ

વિભાગ - B

- નીચેના 11 થી 20 સુધીના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે. [10]

- 11) અધિક નફો એટલે શું ?
- 12) પુનઃ મૂલ્યાંકન ખાતાનો નફો કે નુકશાન કયા ખાતે લઈ જવામાં આવે છે ?
- 13) નવા ભાગીદારને કયા હેતુસર પેઢીમાં દાખલ કરવામાં આવે છે ?
- 14) માલ મિલકત નિકાલ ખાતાને બીજા કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
- 15) શેર જપ્તી એટલે શું ?

16) કંપની પાસા, 2013 મુજબ કંપની કેટલા વર્ષની મુદતના ડિબેન્ચર બહાર પાડી શકે ?

17) નાણાકીય વિશ્લેષણ એટલે શું ?

અથવા

આડું વિશ્લેષણ એટલે શું ?

18) મુજબોત્તર ક્યારે ઉપયોગી બને ?

19) તરલતા એટલે શું ?

20) સામાન્ય અનામતનો વધારો ક્યાં નોંધાય છે ?

વિભાગ - C

■ નીચેના 21 થી 26 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. દરેકના 3 મુલ્ય છે.

[18]

21) A, B અને C 5 : 3 : 2 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકશાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. વર્ષના અંતે હિસાબો તૈયાર કર્યા પછી માલૂમ પડ્યું કે ઉપાડ પર વ્યાજ ગણવાનું રહી ગયું છે. ઉપાડ પર વ્યાજ અનુક્રમે ₹ 2,000, ₹ 1,600 અને ₹ 1,200 છે. ભૂલ સુધારણા નોંધ લખો.

22) D, S અને P એક પેઢીના સરખા હિસ્સે નફો - નુકશાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. બધા જ ભાગીદારોએ મળીને નફા - નુકશાનની વહેંચણીનું નવું પ્રમાણ 1 : 3 : 3 નક્કી કર્યું છે. આ માહિતી પરથી લાભનું પ્રમાણ શોધો.

23) ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન સમયે ચોપડે નીચેની મિલકતો છે.

મકાન ₹ 1,00,000

ફર્નિચર ₹ 20,000

પાઘડી ₹ 10,000

યંત્રો ₹ 15,000

મકાનના ₹ 1,10,000 ફર્નિચરના ₹ 25,000 અને યંત્રોની ચોપડે કિંમત ઉપજે છે. પાઘડીની કોઈ કિંમત ઉપજતી નથી. આમનોંધ લખો.

24) અદાલતના હસ્તક્ષેપ સિવાય (સામાન્ય વિસર્જન) વિસર્જન પદ્ધતિઓ સમજાવો.
(ત્રણ મુદ્દા)

અથવા

ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન સમયે પાકાં સરવૈયામાં દર્શાવેલ નીચેની બાકીઓનો નિકાલ કેવી રીતે કરશો ?

(1) સામાન્ય અનામત

(2) કારીગર અકસ્માત વગતર ભંડોળ

(3) ધસારા ફંડ

- 25) આનંદ લિમિટેડે તા. 1-6-2018 ના રોજ ₹ 200 નો એક એવા 8 ટકાના 10,000 ડિબેન્ચર 5 ટકાના પ્રીમિયમથી બહાર પાડ્યા, જે તારીખ 31-5-2023 ના રોજ ડિબેન્ચર દીઠ ₹ 220 ની કિંમતે પરત કર્યા. કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો. (બાબત જે વગર)
- 26) એક કંપનીએ ₹ 100 નો એક એવા પોતાનાં 7,000 ડિબેન્ચર બજારમાંથી ડિબેન્ચર દીઠ ₹ 97 ના ભાવે ખરીદ્યા અને ખરીદ્યા બાદ તરત જ રદ કર્યા. જરૂરી આમનોંધ લખો. (બાબત જે વગર)

અથવા

શેર અને ડિબેન્ચર વચ્ચેના તફાવતના ત્રણ મુદ્દા લખો.

વિભાગ - D

- નીચેના 27 થી 30 પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ગણતરી કરી જવાબ આપો. દરેકના 4 ગુણ છે.

[16]

- 27) નીચેની માહિતી પરથી મહેશ અને નરેશની ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીની કિંમત છેલ્લા 5 વર્ષના ભારિત સરેરાશ નફાની 3 વર્ષની ખરીદીને આધારે કરો.

વર્ષ	નફો (₹)
2014-15	8,000
2015-16	12,000
2016-17	14,000
2017-18	16,000
2018-19	17,000

- 28) ન્યુ ઇન્ડિયા લિમિટેડના તા. 31-3-2016 અને 31-3-2017 નાં રોજ પુરા થતાં વર્ષના નફા - નુકશાનના પત્રકો નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવેલા છે. તેના આધારે તુલનાત્મક નફા - નુકશાનનું પત્રક બનાવો.

તા. 31-3-2016 અને 31-3-2017 ના રોજ પુરા થતા

વર્ષનાં નફા - નુકશાનનાં પત્રકો

વિગતો	નોંધ નંબર	31-3-2017 (₹)	31-3-2016 (₹)
વેચાણની ઊપજ		8,00,000	7,00,000
અન્ય આવકો		1,50,000	1,25,000
ખર્ચાઓ		4,80,000	3,60,000

આવક વેરાનો દર 30% હતો.

- 29) 'XYZ' કંપનીની બે વર્ષની વિગતો નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવી છે. તેના આધારે કાચા નફાના ગુણોત્તરની ગણતરી કરો.

વિગતો	2018 (₹)	2019 (₹)
વેચાણ	10,50,000	16,00,000
વેચાણ પરત	50,000	1,00,000
શરૂઆતનો સ્ટોક	1,40,000	1,60,000
ખરીદી	6,00,000	8,00,000
ખરીદીના ખર્ચા	30,000	40,000
આખરનો સ્ટોક	1,60,000	1,50,000

અથવા

'A' કંપની લિમિટેડની નીચે આપેલ વિગતોના આધારે ચાલુ ગુણોત્તરની ગણતરી કરો.

દેવાદારો ₹ 2,00,000, લેણી હૂંડી ₹ 50,000, ધાલખાધ અનામત ₹ 20,000, સ્ટોક ₹ 30,000, રોકડ અને રોકડ સમકક્ષ ₹ 15,000, મશીનરી ₹ 1,20,000, ફર્નિચર ₹ 70,000, દેવી હૂંડી ₹ 20,000, ટૂંકા ગાળાની લોન ₹ 80,000, ખર્ચા ચૂકવવાના બાકી ₹ 37,500.

- 30) વિધિ કંપની લિમિટેડના નીચે આપવામાં આવેલ વ્યવહારોના આધારે કામગીરીની પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉદ્ભવેલા રોકડ પ્રવાહની ગણતરી કરો.

વિગતો	રકમ (₹)
કરવેરા પહેલાંનો નફો	1,30,000
પાઘડી માંડી વાળી	30,000
પેટન્ટના માંડી વાળ્યા	18,000
ઘસારો માંડી વાળ્યો	30,000
વ્યાજના ચૂકવ્યા	15,000
ડિવિડન્ડના ચૂકવ્યા	20,000
રોકાણોના વેચાણનો નફો	15,000
ફર્નિચર વેચાણ નુકશાન	20,000
સામાન્ય અનામત ખાતે ફેરબદલ	25,000
વ્યાજ મળ્યું	15,000
ડિવિડન્ડ મળ્યું	10,000

અથવા

રાઓલ કંપની લિમિટેડની નીચે આપેલ વિગતોના આધારે રોકાણની પ્રવૃત્તિનો રોકડ પ્રવાહ શોધો.

વિગતો	રકમ (₹)
યંત્રોની શરૂની બાકી	9,00,000
યંત્રોની આખરની બાકી	8,00,000
વર્ષ દરમિયાન વેચેલ યંત્રની ચોપડે કિંમત	50,000
યંત્રો પર ગણેલ ધસારો	1,00,000
યંત્રોની વેચાણ કિંમત	30,000

વિભાગ - E

- નીચેના 31 થી 33 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે માગ્યા મુજબ જવાબ લખો.
દરેકના 8 ગુણ છે.

[24]

- 31) બીના અને મીના 2 : 3 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકશાન વહેંચતા ભાગીદારો છે.
તા. 31-3-2019 ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવાં	રકમ ₹	મિલકત - લેણાં	રકમ ₹
મૂડી ખાતા :		મકાન	1,05,000
બીના 80,000		યંત્રો	50,000
મીના 1,00,000	1,80,000	સ્ટોક	30,000
આકસ્મિક અનામત	15,000	દેવાદારો	66,000
કામદાર વળતર ફંડ	40,000	રોકડ/બેન્ક	14,000
રોકાણ અનામત	12,000	રોકાણો	30,000
લેણદારો	45,000		
ઘાલખાધ અમાનત	3,000		
	2,95,000		2,95,000

તા. 1-4-2019 ના રોજ તેઓએ ટીનાને નવા ભાગીદાર તરીકે નીચેની શરતોએ દાખલ કરી.

- (1) બીના પોતાના ભાગનો $\frac{1}{2}$ ભાગ અને મીના પોતાના ભાગનો $\frac{1}{4}$ ભાગ ટીનાની તરફેણમાં ત્યાગ કરશે.
- (2) પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્યાંકન ₹ 80,000 કરવામાં આવ્યું. બીના અને મીના તેમને મળેલ પાઘડી પૈકી 50 % પાઘડી ઉપાડી જશે.
- (3) યંત્રો પર 10 % ઘસારો માંડી વાળવો.
- (4) દેવાદારોમાંથી ₹ 6,000 ધાલખાધ તરીકે માંડી વાળો અને 15 % ધાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરવી.
- (5) રોકાણોની બજાર કિંમત ₹ 15,000 છે જે ચોપડે લાવવી અને કારીગર વળતર પેટે ₹ 50,000 નો દાવો મંજૂર રાખવો.
- (6) ટીના મૂડી તરીકે ₹ 1,20,000 અને તેના ભાગની પાઘડી રોકડમાં લાવશે. જરૂરી ખાતા તૈયાર કરો અને નવી પેઢીનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

32) તા. 31-3-2019 ના રોજ A, B અને C નું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું.

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવા	રકમ ₹	મિલકત - લેણાં	રકમ ₹
મૂડી ખાતા :		પાઘડી	40,000
A 1,80,000		જમીન મકાન	1,99,000
B 1,20,000		યંત્ર	1,80,000
C 1,20,000	4,20,000	સ્ટોક	55,000
સામાન્ય અનામત	40,000	દેવાદારો 70,000	
ભાગીદારોની લોન		- ધાલખાધ અનામત 5,000	65,000
B 20,000		બેંક સિલક	35,000
C 30,000	50,000	જાહેરાત સુંબેશ ખર્ચ	16,000
લેણદારો	90,000	નફા-નુકસાન ખાતું	20,000
કામદાર વળતર અનામત	10,000		
	6,10,000		6,10,000

A, B અને C 3 : 3 : 2 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકશાન વહેંચી લેતાં ભાગીદારો હતા. 1-4-2019 ના રોજ B નિવૃત્ત થાય છે. નિવૃત્તિની શરતો નીચે મુજબ હતી.

- (1) જમીન અને મકાનની કિંમત ₹ 2,20,000 ગણવી.
- (2) યંત્રની કિંમત ₹ 30,000 થી ઘટાડવી.
- (3) દેવાદારો પર 10% ધાલખાધ અનામત રાખવી.
- (4) કામદાર વળતર પેટે ₹ 15,000 નો દાવો મંજૂર રાખ્યો.
- (5) પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્ય ₹ 1,60,000 ગણવું. B ના ભાગની પાઘડીનો હવાલો A અને C ના મૂડી ખાતે નાંખવો.
- (5) A અને C નું નફા નુકશાનનું નવું પ્રમાણ 1:1 રાખવું.

ઉપરની માહિતી પરથી પુનઃ મુલ્યાંકન ખાતું, ભાગીદારોના મૂડી ખાતાં અને નિવૃત્તિ બાદનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

- 33) નડિયાદની નવીન કંપનીએ 2,00,000 ઇક્વિટી શેર, શેરદીઠ ₹ 10 લેખે જાહેર જનતા માટે બહાર પાડ્યા. કંપનીએ અરજી વખતે શેરદીઠ ₹ 3.50, મંજૂરી વખતે શેરદીઠ ₹ 4 અને પ્રથમ અને આખરી હપ્તા વખતે શેરદીઠ ₹ 2.50 મંગાવવાના નક્કી કર્યા હતાં.

જાહેર જનતા પાસેથી 2,30,000 ઇક્વિટી શેરની અરજીઓ મળી, જેમાંથી 30,000 ઇક્વિટી શેરની અરજીઓ નામંજૂર કરી તેના પરની રકમ અરજદારોને પરત કરી.

જતીન કે જેણે 2,500 શેરની અરજી કરી હતી તેણે અરજી સમયે શેરદીઠ ₹ 10 લેખે પૂરેપૂરી રકમ મોકલી આપી હતી. કંપનીએ તેના બધા જ શેર મંજૂર રાખ્યા હતા. જ્યારે આયુષ કે જેના 1,500 શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા તેણે શેર મંજૂરી વખતે પ્રથમ અને આખરી હપ્તાની રકમ પણ કંપનીને મોકલી આપી હતી.

આ સિવાય મંજૂરી સમયની તથા હપ્તા વખતે લેણી થતી રકમો સમયસર પૂરેપૂરી મળી ગઈ હતી. કંપનીના ચોપડે ઉપરના વ્યવહારોની આમનોંધ પસાર કરો. (બા. જે. જરૂરી નથી)

અથવા

ભારતી ફૂડ પ્રોડક્ટ લિ. કંપનીએ ₹ 10 નો એક એવા 3,00,000 ઈક્વિટી શેર શેરદીઠ ₹ 150 ના પ્રીમિયમ બહાર પાડ્યા. શેરદીઠ નીચે મુજબ રકમ મંગાવવામાં આવી હતી.

અરજી વખતે શેરદીઠ ₹ 74 (₹ 70 ના પ્રીમિયમ સહિત)

મંજૂરી વખતે શેરદીઠ ₹ 44 (₹ 40 ના પ્રીમિયમ સહિત)

આખરી હપ્તા વખતે શેરદીઠ ₹ 42 (₹ 40 પ્રીમિયમ સહિત)

કંપનીને 3,00,000 શેરની અરજીઓ મળી હતી. ભરતે ધારણ કરેલા 2,000 શેર પર આખરી હપ્તાની રકમ સિવાય બધા શેર પર પૂરેપૂરી રકમ મળી ગઈ હતી. કંપનીએ યોગ્ય કાર્યવાહી કર્યા બાદ ભરતના શેર જમ કર્યા અને તે શેર શેરદીઠ ₹ 80 લેખે પ્રીતિને પૂરા ભરપાઈ થયેલા તરીકે ફરી વેચ્યા.

ઉપરના વ્યવહારોની કંપનીના ચોપડે આમનોંધ પસાર કરો. (બા. જે. જરૂરી નથી)

વિભાગ - F

■ નીચેના 34 અને 35 નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો છે. દરેકના 11 ગુણ છે.

[22]

34) રીટા અને રીના 6 : 4 ના પ્રમાણમાં નફો - નુકશાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2019 ના રોજના નીચે આપેલા કાચા સરવૈયા અને હવાલા પરથી ભાગીદારી પેઢીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

રીટા અને રીનાની ભાગીદારી પેઢીનું તા. 31-3-2019 ના રોજનું કાચું સરવૈયું

ઉધાર બાકીઓ	રકમ ₹	જમા બાકીઓ	રકમ ₹
ઉપાડ :		મૂડી ખાતાં :	
રીટા 15,000		રીટા 1,00,000	
રીના 10,000	25,000	રીના 62,500	1,62,500
શરૂઆતનો સ્ટોક	8,750	વેચાણ	10,00,000
ખરીદી	6,93,750	ખરીદ પરત	6,250
મુસાફરી ખર્ચ રીના	15,000	વટાવ અને કસર	6,250
સેલ્સમેન	26,250	SBI શેરનું ડિવિડન્ડ	250
પગાર :		બેન્ક ખાતે	15,000
હિસાબનીશ	12,500	લેણદારો	6,250

ઉધરાણી કારકૂન	6,250	મિત્ર પાસેથી ઉછીની	12,500
દુકાન ભાડુ	4,500	લીધેલી રકમ	
દેવાદારો	25,000		
લારી ભાડુ (માલ)	37,500		
જાહેરાત ખર્ચ	50,000		
અગાઉથી ચૂકવેલ દુકાન ભાડુ (1-4-2018)	375		
વટાવ અને કસર	21,250		
ધર્માદા ખર્ચ	50,000		
આવકવેરો	62,500		
વ્યવસાય વેરો	625		
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટનું વ્યાજ	30,000		
બેન્ક કમિશન	1,250		
SBI ના શેર	2,500		
સ્થિર મિલકત	6,250		
સ્થિર મિલકતનો નિભાવ ખર્ચ	2,500		
રોકડ સિલક	2,250		
પાઘડી	1,25,000		
	12,09,000		12,09,000

હવાલાઓ :

- (1) ભાગીદારોની મૂડી પર 12 % અને ઉપાડ પર 5 % લેખે વ્યાજ ગણવાનું છે.
- (2) રીટાને વેચાણ પર 3 % લેખે કમિશન આપવાનું છે.
- (3) રીનાને દર મહિને ₹ 1,500 ધંધાના હેતુસર મુસાફરી ખર્ચ પેટે આપવાના છે અને મિત્ર પાસેથી ઉછીની લીધેલ રકમ પર ₹ 250 વ્યાજ ચૂકવવાનું બાકી છે.
- (4) દુકાન ભાડુ તા. 30-4-2019 સુધીના 12 માસનું છે અને સ્થિર મિલકત પર 20 % લેખે ધસારો ગણો.
- (5) ₹ 1,250 ઉધરાણી વસુલ થઈ શકે તેમ નથી.
- (6) આખર માલનો સ્ટોક ₹ 95,125 હતો.

35) તા. 31-3-2019 ના રોજનું કમલેશ લિમિટેડનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

વિગત	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
ઇક્વિટી શેરમૂડી		2,88,000
ઓફિસ અને વેચાણ ખર્ચ	28,800	
ખરીદી	5,11,200	
10 % ના ડિબેન્ચર		1,44,000
વેચાણ		11,52,000
સોફ્ટવેર	1,44,000	
મજૂરી	28,800	
ડિબેન્ચર વ્યાજ	14,400	
પગાર	3,60,000	
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ		17,280
જમીન - મકાન	2,73,600	
શરૂઆતનો સ્ટોક	43,200	
મળેલ વટાવ		18,720
દેવાદારો	2,16,000	
	16,20,000	16,20,000

અન્ય માહિતી :

- (1) આખર સ્ટોક ₹ 50,400
- (2) નફાના 50 % કરવેરાની જોગવાઈ કરો.

આપેલ વિગતો પરથી તા. 31-3-2019 ના રોજ પુરા થતા વર્ષ માટે કંપની ધારા 2013 ના પરિશિષ્ટ - III મુજબ વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો. હિસાબોને લગતી નોંધો જરૂરી નથી.

